

ZPRAVODAJ

č.105

20.říjen
Den stromů

říjen 2006

Vychází 4 x ročně

Ediční rada Zpravodaje: přátelé Soňa Neumannová (odp. redaktorka), Iva Apfelbecková (zástupce), František Ducháček, Věra Svobodová, Pavel Šulda a Dana Velebová

Kresby : přítelkyně Marie Tvrdková

Tisk : Zdeněk Misík

Internet: www.zahradkari.cz/hortiklub

Vánoční a velikonoční kaktusy

Každý jistě zná bohatě větvené, článkovité kaktusy s tvarově i barevně překrásnými květy. Vzhledem k mnohým dotazům, jak tyto kaktusy pěstovat, jsem byl víceméně donucen napsat tento článek, ve kterém popisují různé, často zaměňované "vánoční" a "velikonoční" kaktusy a předkládám i stručný návod pro jejich pěstování.

Úvodem krátce k původu jmen jednotlivých rodů. Název rodu *Epiphyllopsis* (ta) vznikl z řeckého slova *opsis* = vzhled, podoba; je podobný rodu *Epiphyllum* (ř. *epi* = na, *phyllon* = list - na stoncích podobných listům vyrůstají květy). Název rodu *Rhipsalidopsis* (ta) vznikl z podoby s rodem *Rhipsalis* (ř. *rhips* = prut, metla). Název rodu *Schlumbergera* (ta) vznikl podle F.M.Schlumbergera, sběratele kaktusů, který vytvořil jednu z největších sbírek. Název rodu *Zygocactus* (ten) je z řeckého *zygomorphus* = souměrný s jedinou rovinou souměrnosti - zde u květu. České názvy "vánoční" a "velikonoční" kaktus byly odvozeny z období, kdy obvykle kvetou.

Pod českým pojmenováním "vánoční" kaktus se skrývá botanický rod *Zygocactus*, epifytický keřík s členěnými výhonky dlouhými až 30 cm. Jednotlivé články mají okraj vroubkovaný, na jejich koncích jsou areoly, ze kterých vyrůstají další články a květy (u některých kříženců jsou květní areoly i na okraji článků). Květy vyrůstají jednotlivě (výjimečně po dvou), mají dlouhou květní trubku, okvětní lístky se ohýbají nazpět, pestík a tyčinky obloukovitě přečnívají okraj květu. Barva květu je růzovofialová, ale jsou známy hybridy s barvou květu bílou, růžovou i oranžovou. Plod je kuželovitý až kulatý.

Názvem "velikonoční" kaktus je označováno více botanických rodů, které se od sebe liší velikostí a tvarem článků, štětinatostí areol, počtem květů na areole, barvou květů, ale hlavně - tvarem plodu. Nejvíce rozšířený je rod *Rhipsalidopsis*, nešplhavý epifytický keřík, který má nejdříve kulaté, čtyř až pětihranné, členěné výhonky na jejichž hranách jsou jemné ostny, později rostou ploše kuželovité články se širokou areolou, rzivě štětinatou. Mladé články jsou bledě zelené, starší temně zelené, s okrajem dva až třikrát vroubkovaným. Květy jsou malé, pravidelné, až tři současně na jedné areole. Druh *Rhipsalidopsis rosea* má růžové květy se zakulacenými konci okvětních lístků, druh *Rhipsalidopsis x graesneri* má cihlově červené květy se špičatými okvětními lístky. Plod je lehce stlačený čtyřhranný.

Epiphyllopsis je podobná svým vzrůstem předchozímu rodu, články jsou však plošší a mělčeji vroubkované, s malými okrajovými areolami. Mladé články jsou načervenalé, později tmavě zelené. Květní areoly mají jemné chloupky nebo jsou holé. Květy jsou pravidelné, až šest současně na jedné areole, květní trubka krátká, tyčinky jsou uspořádány v jedné skupině. Barva

květu je u druhu *Epiphyllopsis gartneri* šarlatově červená. Plod je ostře pětihranný.

Schlumbergera je podobná rodu *Zygocactus*, výhonky jsou dlouhé až 1 m, články jsou ploché, opakvečité, světle zelené se středním nervem, areoly na koncích článků jsou vlnaté. Květy jsou pravidelné s delší květní trubkou, tyčinky jsou uspořádány ve dvou skupinách. Druh *Schlumbergera russeliana* má tmavé růžové květy se špičatými okvětními lístky. Plod je čtyřhranný.

Tyto druhy nejsou náročné na pěstování, ale musíme pěstitelské podmínky přizpůsobit podmínkám, ve kterých rostou ve své domovině. Původem jsou z tropických pralesů Brazílie, kde rostou epifyticky na stromech v úžlabí větví, kde mají dostatek humusu, vlhkosti a vzdušné vlhkosti. Světla potřebují hodně, ale snesou i polostín i přímé oslunění v létě. Jsou náročné na vzdušnou vlhkost (příliš suchý vzduch je příčinou opadávání poupat). Pomáháme si mlžením nebo rosením, ale nesmíme postříkat již vyvinutá poupata. Popřípadě si můžeme pomoci skleněným poklopem nebo igelitovým sáčkem, který nám zajistí stále vysokou vzdušnou vlhkost nezbytnou pro nasazování poupat. V létě zaléváme vydatně, v době nasazování poupat nezaléváme, pouze mlžíme, v zimě zaléváme málo jen aby zem nevyuschla, po odkvětu rostlina odpočívá a jen mlžíme. Přehledný postup závlivky a teplot je uveden na závěr v tabulce. Uvědomuji si, že dodržení teploty 13 - 20°C v září za podmínky maximálního osvětlení je problematické (postavíme květináč do nejchladnější místnosti co nejbližší oknu), ale při překročení teploty přes 23°C nedojde k nasazení poupat. To je hlavní příčina, proč někomu roste vánoční kaktus pouze vegetativně a vůbec nekvete. Velikonoční kaktus vyžaduje toto snížení teplot v prosinci a lednu, což je již méně obtížné, ale teplota by měla být pouze 10°C.

Rostliny přesazujeme po odkvětu jednou za dva až čtyři roky do směsi listovky, rašeliny a drnovky nebo je můžeme pěstovat jen v rašelině. Rostlinám po vyjmutí z květináče vyklepeme zem z kořenového balu, zkrátíme poškozené kořeny a hned je sázíme do nové země (nenecháváme řezné rány oschnout jako u ostatních kaktusu). Množíme je řízkováním po odkvětu a používáme řízky jedno i více článkové. Osvědčilo se mi články dole z obou stran dlouze šikmo seříznout. Články můžeme také roubovat na *Peireskia* do rozštěpu pro stromkovitý tvar.

Takže, chcete-li aby Vám "vánoční" kaktus kvetl na Vánoce, není ještě pozdě, i když je již nejvyšší čas přizpůsobit pěstitelské podmínky.

Přehled nároků při pěstování:

kaktus	"vánoční"			"velikonoční"		
měsíc	období	zálivka	teplota	období	zálivka	teplota
VII	VE	VY	25 - 30	VE	VY	25 - 30
VIII	VE	ST	25	VE	VY	25 - 30
	NA	ML	20	—	—	—
IX	NA	ML	15 - 20	VE	VY	23 - 28
X	NA	ML	15 - 20	VE	ST	20 - 25
XI	VY	MA	15 - 20	VE	MA	20
	—	—	—	NA	ML	10 - 15
XII	KV	MA	18 - 23	NA	ML	10
I	KV	MA	18 - 23	NA	ML	10
II	KV	MA	18 - 23	VY	MA	10 - 15
III	OD	ML	20	KV	MA	15 - 20
IV	VE	ST	20 - 25	KV	MA	18 - 23
V	VE	VY	23 - 28	KV	MA	18 - 23
	-	—	—	OD	ML	20
VI	VE	VY	25 - 30	VE	ST	20 - 25

Vysvětlivky: období – VE... vegetace
 NA... násada
 VY... vývin
 KV... kvetení
 OD...odpočinek

zálivka –VD...vydatná
 ST...střední
 ML...mlžení
 MA...malá

Literatura: Backeberg C.: Die Cactaceae (1958-62)
 Haage W.: Kakteen von A bis Z (1981)
 Botanický slovník pro pěstitele kaktusů (Chrudim - 1984)
 Hieke K.: Pokojové rostliny (1986)

/ Ing. Jaroslav Gůnter – Pavlov /

KLUBOVÝ ŽIVOT

SEKCE „KRÁSNÁ ZAHRADA“

Zimní běh přednášek „Krásná zahrada 2006/2007“

Opět se blíží období, kdy budeme ukládat zahrádkářské nářadí k zimnímu odpočinku a v tuto dobu se nám blíží termíny přednášek „Krásná zahrada“. Sejdeme se o sobotách opět na Přírodovědecké fakultě ve Viničné ulici č.7, Praha 2 od 8³⁰ - 11³⁰ a 12³⁰ –15⁰⁰hod v posluchárně „Fotochemie“ v přízemí vlevo.

Termíny jsou:

4.listopadu, 2.prosince 2006, 6.ledna, 3.února a 3.března 2007

Přednášky slíbili: 4.11.- Ing. Štolc: Příroda Kamčatky

Dr. Mráz: Enzymy a bakterie-pomocníci v zahradě

2.12.-p. Kastner: Zkušenosti z japonských zahrad a jejich využití u nás

Dr. Hajman: Květena Sýrie, Jordánska a Jižního Turecka

Další lektory oznámíme na přednáškách. Případné změny přednášek si vyhrajujeme.

/ P.Šulda a V.Svobodová /

SEKCE ARANŽOVÁNÍ

Připomínám vánoční aranžování s Míšou, které se bude konat jako vždy v zasedačce ČZS, Rokycanova ul. č.15, Praha 3 v úterý 21. listopadu 2006.

Těším se na shledání.

/ J. Heřmánková /

ZÁJEZDOVÁ SEKCE

Zájezd „Jižní Čechy“ 27.5.2006

Za slunečného počasí jsme dorazili do Švihova k p. Ing. Plocarovi. Zahradu nás nadchla spoustou špičkových rostlin. Po zrovna modře kvetoucích campanulách zatoužila srdce mnoha z nás. V prodeji bylo ledasco, co jsme obdivovali na zahradě.

A už jsme spěchali na prohlídku původně gotického vodního hradu Švihov. Postavil ho v letech 1480 – 89 Půta Švihovský. Koncem 16. stol. přešel hrad do majetku Černínů z Chudenic a ti ho drželi až do r. 1945. Obdivovali jsme historické interiéry s nástěnnými malbami, zbrojnici, hodovní síň, taneční sál s unikátním kazetovým stropem, kapli s freskou Sv. Jiří s drakem, rodové znaky Švihovských pánů aj.

Po troše bloudění jsme dorazili k bývalé hájence k manželům Seidenglančovým ve Všerubech u Kdyně. Na rozsáhlé zahradě jsme nevěděli, co dříve obdivovat. Zrovna kvetly azalky, kterým se v tamním vlhkém ovzduší velmi dařilo, lewisie, botanické tulipány a mnoho dalších nádherných květů. Obdivuhodný byl sortiment prodávaných výpěstků, mnozí z nás měli problém nákup unést.

Další zastávkou bylo zahradnictví manželů Skalských v Újezdě nad Mží – Křemčích, 15 km od Plzně. I zde nás uvítala zahrada plná kvetoucích rododendronů, azalek a mnoha dalších rostlin, mezi nimiž byly velmi nápaditě umístěny překrásné kameny nalezené v okolí. Zde nás teprve čekalo těžké rozhodování, co koupit, bez čeho „nemůžeme žít“ a co už prostě neuneseme a musíme nechat na příště. V nabídce byl velký sortiment azalek, různých jehličnanů a zejména velké množství pěkných čarovníků.

Posledním zastavením byla návštěva zahrady člena Hortiklubu přítele Ing. Stupky. Bohužel se počasí pokazilo a začalo poprchávat. Nic takového nás však neodradilo. Hbitě jsme prohlédli zahradu a hlavně sortiment prodeje, který vede dcera p. Stupky a nadšeně nakupovali trvalky, skalničky a další. Paní Stupková nám moudře připravila občerstvení do garáže, bylo jako vždy výborné, všichni jsme si moc pochutnali. Mnohé z nás si vyžádaly recept na znamenitý koláč.

Výlet se vydařil, všichni byli spokojeni, pan řidič i tentokrát bez protestů snášel dočasnou přeměnu svého autobusu na zahradnictví.

/ J. Řeháková /

POZVÁNKA

na podzimní setkání členů Hortiklubu,

které se uskuteční v sobotu **25. listopadu 2006** v 8³⁰ hod

v Krajinově posluchárně Přírodovědecké fakulty UK v Praze 2, Benátská ul.č.2.
Budova je hned nad skleníkem botanické zahrady.

Doprava:

- tramvaj č.18 a 24, výstupní stanice “Botanická zahrada“, podél skleníků vzhůru Benátskou ulicí.

Program:

8³⁰ hod – organizační a klubové záležitosti

9⁰⁰ hod – přednáška o přírodě Austrálie

odpol. – prezentace diapositivů z vlastních řad a možnost vzájemného si popovídání

Za věcnou správnost příspěvku ručí autor.

Redakční rada si vyhrazuje právo krátit rozsah delších příspěvků a všechny příspěvky v případě potřeby stylisticky upravovat.

Uzávěrka Zpravodaje č.106 je 7.listopadu 2006.